

№ 16.

Warszawa, d. 19 kwietnia 1924 r.

№ 16.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Warszawa, Chmielna 2 m. 6, tel. 114-26.

Adres telegraficzny: „Metalowcy — Warszawa“.

Prenumerata wynosi wraz z przesyłką w kraju: Złp. 4 kwartalnie.

CENA POJEDYŃCZEGO NUMERU Złp. 0 gr. 40.

Członkowie Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych otrzymują „PRZEMYSŁ METALOWY“ bezpłatnie.

**SZWEDZKIE
ŁOŻYSKA
KULKOWE**

SKF

**Warszawa
Kopernika 13
Telefon 12-14**

339

**Spółka Akcyjna
FABRYK METALOWYCH**

NORBLIN, B-cia BUCH i T. WERNER

Warszawa, ul. Żelazna № 51. Tel. 18-80. Dyr. 60-80 i 220-33

Wykonywana na zamówienie:

BLACHĘ MOSIĘŻNĄ handlową w gr. 0,2 do 10 mm. KABEL miedziany goły.
BLACHĘ MIEDZIANĄ z czystej elektrolitycznej miedzi. SZTANGI mosiężne i miedziane do 50 mm.
DRUT MOSIĘŻNY i miedziany w średn. od 0,10 do 10 mm. SZYNY miedziane.

Rury mosiężne i miedziane ciągnione, bez szwu o ściance od 0,5 do 3,5 mm.

357

WYSOKOŚĆ ODPISÓW NA ZUŻYCIE W PRZEDSIĘBIORSTWACH PRZEMYSŁOWYCH.

W „Monitorze Polskim“ № 84 z d. 10 kwietnia r. b. został ogłoszony okólnik ministerstwa skarbu do wszystkich izb skarbowych na obszarze b. zaborów rosyjskiego i austriackiego w przedmiocie wysokości odpisów na zużycie przedmiotów, służących do osiągnięcia dochodu, podlegającego opodatkowaniu na rok podatkowy 1924.

Okólnik ten zawiera następujące wskazówki:

Przy ustalaniu do opodatkowania na rok podatkowy 1924 r. dochodu osób fizycznych i prawnych, prowadzących prawidłowe księgi handlowe, należy, o ile chodzi o przedsiębiorstwa przemysłowe, odpisanie na zużycie przyjmować w wysokości 25% kwoty dochodu podatkowego, obliczonego w markach polskich, bez uwzględnienia potrąceń na amortyzację. Tak samo należy postępować w wypadkach, gdy wspomniane osoby, pominiawszy również potrącenia na amortyzację, obliczą sobie dochód podatkowy we frankach złotych w sposób, przewidziany w § 4 rozporządzenia ministra skarbu z dnia 15 lutego 1924 r. (Dz. U. R. P. № 16 poz. 165), zmienionego rozporządzeniem ministra skarbu z 14. III. 24 (Dz. U. R. P. № 27, p. 276), z tą tylko różnicą, że suma, przypadająca tytułem odpisania w markach polskich, winna być do potrącenia przerachowana na franki złote według prze-

ciętnej wartości franka złotego z ostatniego miesiąca roku operacyjnego.

Przykład:

Przedsiębiorstwo przemysłowe wykazało w roku oper. 1923 czysty zysk	mk. 80 000 000 000
Dolicza się w myśl postanowień art. 8	mk. 4 000 000 000
	<hr/> mk. 84 000 000 000

odlicza się gratyfikacje pracowników, przyznane przez ogólne zebranie z podziału zysku	mk. 10 000 000 000
	<hr/> mk. 74 000 000 000

odlicza się 25% amortyzacji od marek 74 000 000 000	mk. 18 500 000 000
pozostaje dochód podlegający podatkowi	mk. 55 500 000 000

Zysk czysty powyższego przedsiębiorstwa obliczony we frankach złotych, w sposób wskazany w § 4 rozporządzenia z dnia 15 lutego 1924 r. w brzmieniu rozporządzenia z dnia 14 marca 1924 r. wynosi . . . . . fr. zł. 300 000.—

dolicza się zgodnie z postanowieniami art. 8	fr. zł. 15 000.—
	<hr/> fr. zł. 315 000.—

odlicza się gratyfikacje pracowników mk. 10 000 000 000 a 950 000 —	fr. zł. 10 526,30
amortyzację, wyznaczoną przez ogólne zebranie w kwocie mk. 18 500 000 000 a 950 000	fr. zł. 19 473,70
pozostaje dochód do opodatkowania	<hr/> fr. zł. 285 000.—

PODATEK DOCHODOWY.

Zwracamy uwagę naszych czytelników, że w № 86 „Monitora Polskiego“ z dn. 12 kwietnia r. b. podany jest przez ministerstwo skarbu przykład przerachowania bilansu markowego na franki złote w myśl przepisów § 4 rozporządzenia ministra Skarbu z dn. 15.II.24 (Dz. U. № 16) w brzmieniu, ustalonym w § 2 rozporządzenia z dn. 14.III.24 (Dz. U. № 27).

Pisma codzienne doniosły, że minister skarbu zarządził rozłożenie wpłaty podatku dochodowego na rok 1924 na cztery raty:

1) pierwsza rata, płatna do dnia 23.IV, wynosić ma sumę, obliczoną na podstawie całorocznej wysokości podatku dochodowego, należnego za rok 1923, a zwaloryzowanego na franki złote według kursu: 1 fr. zł. równa się 100 000 mkp. Kto zatem miał np. zapłacić lub zapłacił w r. 1923 1 000 000 mk., winien do dnia 23.IV zapłacić 10 franków zł., według kursu bieżącego.

2) druga rata, płatna do dnia 24.V r. b. wynosić ma różnicę między połową podatku, przypadającego od dochodu, zeznanego na rok podatkowy 1924 a ratą uiszczoną do 23 kwietnia.

3) dwie ostatnie raty płatne być mają do 24.VI, ew. 24.VII r. b. i wynosić po $\frac{1}{4}$ części podatku, przypadającego od dochodu, zeznanego na rok podatkowy 1924.

Termin składania zeznań od dochodu na rok podatkowy 1924 został dla wszystkich płatników odroczonej do dnia 24 maja r. b., co jednak nie wstrzymuje wpłaty dwu pierwszych rat w wyznaczonych terminach.

ZNAKI ZWIĄZKOWE.

W № 31 „Dziennika Ustaw R. P.“ z d. 10 b. m. została ogłoszona ustawa z d. 5 lutego 1924 r. o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych, o której pisaliśmy w № 3 „Przemysłu Metalowego“ z r. b., dając sprawozdanie z odczytu posła sejmowego dr. Edmunda Trepki w Stowarzyszeniu Techników.

Ustawa składa się z czterech części: część I traktuje o patentach na wynalazki; część II mówi o wzorach użytkowych i zdobniczych, część III—o znakach towarowych. Wreszcie część IV zawiera postanowienia, dotyczące urzędu patentowego i rzeczników patentowych oraz postanowienia końcowe.

Rozdział VII części III poświęcony jest znakom związkowym. Podajemy poniżej najważniejsze artykuły tego rozdziału, które niewątpliwie zainteresują członków P. Z. P. M.

Art. 137. Związki przedsiębiorców, będące osobami prawnymi w Rzeczypospolitej Polskiej, mogą zgłosić do zarejestrowania znaki związkowe w tym celu, aby członkom związku zapewnić wyłączność oznaczania towarów, pochodzących z ich przedsiębiorstw, znakiem związkowym.

Art. 139. Właścicielem znaku jest związek; członkowie związku mają prawo używania znaku tylko dopóki są członkami. Związek nie może przenieść prawa do znaku na osoby inne, a z rozwiązaniem związku prawo wygasa.

Do ścigania naruszeń powołany jest tylko związek.

Art. 140. Związek, zgłaszający znak do zarejestrowania w urzędzie patentowym, nie wymienia żadnego przedsiębiorstwa, natomiast winien przedłożyć wydziałowi zgłoszeń swój statut i podać osoby, uprawnione do zastępowania związku. Wszelkie zmiany w reprezentacji związku, tudzież w postanowieniach statutowych, należy podawać do wiadomości wydziałowi zgłoszeń.

Znak związkowy ma być zarejestrowany w osobnym rejestrze znaków związkowych.

Art. 141. Każda osoba, a także prokuratorja generalna w interesie publicznym, może w wydziale spraw spornych postawić wniosek w formie skargi o umorzenie prawa do znaku związkowego, jeżeli związek lub jego członkowie dopuszczają się nadużyć, objawiających się zwłaszcza we wprowadzeniu w błąd odbiorców towaru.

WYBORY DO WŁADZ BANKU POLSKIEGO.

Zgodnie z zapowiedzią Komitetu Organizacyjnego Banku Polskiego, walne zgromadzenie akcjonariuszów założycieli Banku odbyło się d. 15 b. m. w sali Filharmonji w Warszawie. Do godziny 10 m. 30 rano zapisało się na liście obecności 1 620 akcjonariuszów, reprezentujących 635 400 akcji, czyli 63 $\frac{1}{2}$ % kapitału akcyjnego, z prawem do 22 052 głosów.

Do rady nadzorczej Banku Polskiego wybrani zostali następującą ilością głosów pp.:

na członków:	
Kazimierz Bajoński	21269
Zygmunt Chrzanowski	21267
Alfred Falter	21262
Kazimierz Fudakowski	16107
Henryk Grohman	21181
Bogusław Herse	21070
Henryk Kaden	20612
Stefan Przanowski	20855
Roman Rybarski	20478
Jan Kanty Steczkowski	20444
Tadeusz Tomaszewski	17572
Józef Zychliński	21131

na zastępców:

Paweł Geisenheimer	12529
Edward Natanson	11877
Stanisław Surzycki	13241

Do komisji rewizyjnej wybrani pp.:

na członków:	
Stefan Benzel	21469
Stefan Laurysiewicz	13220
Stanisław Lipiński	21624
Romuald Mielczarski	13313
Leopold Skuński	21010

na zastępców:

Tomasz Kociatkiewicz	12776
Seweryn Samulski	21423
Zenon Szczawiński	21423

Wśród wybranych członków rady B. P. znawcą potrzeb przemysłu metalowego jest p. Stefan Przanowski, b. minister przemysłu i handlu, członek Rady P. Z. P. M., dyrektor naczelny fabryki Norblin, B-cia Buch i T. Werner. Na zastępcę w komisji rewizyjnej został wybrany p. Seweryn Samulski, prezes Rady P. Z. P. M., dyrektor naczelny firmy H. Cegielski.

Wynik wyborów powyższych, dokonanych w sposób najzupełniej prawidłowy, nie zadowolił p. ministra skarbu, który też skorzystał z przysługującego mu prawa sprzeciwu i na zasadzie art. 26 statutu Banku Polskiego unieważnił wybór p. Fudakowskiego na członka rady i pp. Geisenheimera, Natansona i Surzyckiego na zastępców.

POLSKIE WYDANIE NIEMIECKICH NORM PRZEMYSŁOWYCH.

Komisja normalizacyjna Związku niemieckich przemysłowców (Normenausschuss der Deutschen Industrie E. V.) oddała grupie profesorów wydziału mechanicznego Politechniki Lwowskiej, (za opłatą licencyjną) wyłączne prawo publikowania w języku polskim znanych DINorm wydawanych przez tę komisję. Wspomniane grono profesorów ma zamiar ogłaszać te normy, na razie nieobowiązujące w Rzeczypospolitej Polskiej, jako „Materiały do normalizacji“, na oddzielnych arkuszach, wymiaru normalnego 210 × 297 mm., jednostronnie zadrukowanych. Mają one zawierać przede wszystkim normalja ogólne, a więc: formaty papierów, sposoby wykonania rysunków, średnice, stożki, pasowania, a następnie: gwinty, narzędzia, najrozmaitsze części maszynowe, jak: rączki, chwytaki, wpusty, łożyska, tuleje, nity, śruby i t. p.; zjawiałyby się po 8—16 tablic miesięcznie. Cena ich wynosiłaby 0,3 fr. złotego na zwykłym, a 0,4 fr. zł. na lepszym papierze za jeden arkusz, z czego, w razie odbioru większej ilości, mogłoby być udzielone ustępstwo.

Członkowie P.Z.P.M., którzy pragnęliby nabyć te normy, zechcą przesłać swe zgłoszenia do biura Związku w celu ułożenia zbiorowej listy subskrypcyjnej i skorzystania w ten sposób z ustępstwa.

ZAPISY NA AKCJE BANKU POLSKIEGO.

W podanej w № 14 „P. M.” liście zapisów na akcje B. P. zaszła następująca zmiana. Zamiast Tow. Akc. „Ortwein i Karasiński” z liczbą 197 akcji, powinno być: Tow. Akc. „Ortwein i Karasiński” — 115 sztuk, pracownicy tej firmy — 82 sztuki.

Listy poprzednie uzupełniamy następującymi zapisami, o których otrzymaliśmy wiadomość dodatkowo:

Polskie Fabryki Maszyn i Wagonów L. Zieleniewski	800 sztuk
Tow. Akc. J. John	150 sztuk
Pracownicy firmy „J. John”	50 „ 200 „
Fabryka „Bartelmus i Suchy”	75 „
Pierwsza polska f. haceli „Podkowa”	50 „
Pracownicy J. Krawczyk i S-ka	28 „
M. Orłowski w Łomży	25 „

Po dodaniu powyższych zapisów ogólna dotychczas znana liczba akcji, zapisanych przez członków P. Z. P. M. wynosi 18 307.

OSTATNI WSKAŹNIK DROŻYŹNIANY.

Koszt utrzymania w Warszawie w pierwszej połowie kwietnia w porównaniu do drugiej połowy marca wzrósł o 0,64%.

I w tym okresie, jak w poprzednim, wzrósł znacznie koszt grupy odzieżowej, mianowicie o 10,79%, natomiast grupa żywnościowa wykazała zniżkę o 1,99%, grupa opałowa również zniżkę o 1,9%.

WYNAGRODZENIE ADWOKATÓW.

Rada Adwokacka w Warszawie ustaliła najniższe normy wynagrodzenia za porady i obronę w sądzie. Podajemy za „Tyg. Handl.” takse dla najczęściej zdarzających się wypadków pomocy adwokackiej:

1. Porada prawna nie dłuższa od pół godziny:
  - a) w kancelarii w godzinach przyjęć lub też przez telefon — 6 złotych,
  - b) w innej porze — 10 złotych.
2. Konferencja poza kancelarią — 15 złotych.
3. Udzielenie umotywowanej opinii na piśmie — 25 złotych.
4. Za przejrzenie akt sprawy sądowej lub administracyjnej, rejestru handl. lub księgi wieczystej — 20 złotych.
5. Za zredagowanie:
  - a) wezwania notarialnego — 15 złotych,
  - b) skargi do władz policyjnych lub sądowych — 20 złotych,
  - c) aktu kupna — sprzedaży, dzierżawy spółki — pół procent wartości obiektu, a najmniej 75 zł. p.
6. Za obronę sprawy (za każdą rozprawę)
  - 1) w sądzie pokoju — 15 złp.
  - 2) „ „ okręgowym — 25 złp.
  - 3) „ „ apelacyjnym — 50 złp.
  - 4) „ „ najwyższym — 75 złp.

ORGANIZACJA HANDLOWA POLSKA W BRAZYLII.

Ministerstwo przemysłu i handlu zawiadamia, iż przy Tow. „Koło Polskie” w Rio de Janeiro (Brazylja) ul. S-ta Luzia 196 powstaje organizacja, mająca na celu nawiązanie stosunków eksportowo-importowych z Polską. Przy biurze tej organizacji ma być utworzona stała wystawa prób i okazów przemysłu polskiego. O bliższe informacje można się zwracać pod wyżej wskazanym adresem lub do wydziału konsularnego przy poselstwie polskim w Rio de Janeiro.

KASA IM. MIANOWSKIEGO.

Rada Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych postanowiła uchwałą z dn. 27 marca r. b. zalecić fabrykom stowarzyszonym popieranie kasy im. Mianowskiego, instytutu popierania polskiej twórczości naukowej, przez zapisywanie się w poczet członków tej instytucji i składanie ofiar.

RYNEK METALOWY.

Ceny hurtowe na surowce przemysłu metalowego przetwórczego w dn. 17/IV 1924 r. w Mkp. za 1 kg. franco wagon st. Warszawa (pg. danych S. A. „Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi”):

Surówka odlewnicza „Chlewiska” na węglu drzewnym	Mk. f. 355000.—
Surówka odlewnicza „Staporków” № 1	345000.—
„ „ „ Witkowska № 1	350000.—
Złom żeliwny (fragment lany)	220000.—
Żelazo handlowe krajowe	465000.—
Bednarka gorąco walcowana	530000.—
Bednarka zimno walcowana	885000.—
Walcówka (druć okrągłą od 5 1/2 do 13 mm., kwadratowy od 5 1/4 do 8 mm.)	562000.—
Blacha (cena zasadnicza)	575000.—
Koks karwiński	129000.—
„ „ górnośląski twardy	96000.—
„ „ „ miękki	94000.—
Węgiel dąbrowski gruby	71000.—
„ „ „ górnośląski gruby	79000.—

Według notowań Związku Hut ustalone zostały następujące ceny surówki od d. 4 marca r. b. aż do odwołania w złotych polskich równych frankowi złotemu w/g kursu giełdy Warsz. za 1 tonnę loco huta: mart. — 155, № 2 — 170, № 1 — 180, № 0 — 200.

Związek Polskich Hut Żelaznych ustalił, począwszy od dnia 4 marca r. b. aż do odwołania, następujące ceny na wyroby walcowane w złotych polskich równych frankowi złotemu według kursu giełdy Warsz.

- 1) żelazo handlowe . . . . . 23,4 gr. przy zamówieniach od 60 tonn; przy zamówieniach mniejszych cena wyższa o 2%.
- 2) bednarka zimno-walcowana . . . . . 46,8 gr. gorąco-walcowana . . . . . 27 „
- 3) drut . . . . . 28,8 „
- 4) blachy ponad 1 mm. . . . . 29,7 „
- 5) żelazo uniwersalne . . . . . 27,9 „

Wszystko za 1 klg. loco wagon huta wysyłająca przy zamówieniach pełnowagonowych.

Do powyższych cen zasadniczych doliczane są dopłaty, obowiązujące w dniu wysyłki.

Cena odlewów żelaznych.

Podług notowań Grupy V (Odlewni) Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych cena odlewów żelaznych surowych dla Warszawy, aż do odwołania, wynosi od 0,50 do 0,56 złp. za 1 kg. loco fabryka, licząc złp. podług kursu franka złotego na giełdzie warszawskiej.

Cena odlewów z metali półszlachetnych.

Podług notowań Koła Odlewni metali półszlachetnych od dnia 15 stycznia obowiązują aż do odwołania następujące ceny na:

armaturę mosiężną	2 zł. 90 gr.
„ „ brązową	3 „ 50 „
„ „ fosforbrązową	3 „ 85 „
odlew mosiężny galanteryjny	4 „ 20 „

Ceny te rozumieją się za 1 kg., licząc złoty polski równy frankowi złotemu według kursu urzędowego.

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej

(w tysiącach marek polskich po kursie średnim dnia za 1 kg.)

D a t a	8/4	9/4	10/4	11/4	14/4
Średni kurs waluty	40425	40450	40475	40425	40450
Antymon	2278	2279	—	2278	2080
Cyna standard	10190	10142	—	9499	9779
Cynk hutniczy	1323	1304	—	1273	1239
Miedź elektrolityczna	2805	2807	—	2775	—
„ standard	2571	2553	—	2544	2560
Ołów miękki hutniczy	1403	1384	—	1353	1374
Rtęć	16199	16209	—	17240	17102

NOTATKI.

Opiekuńczy rząd. Prasa codzienna mniej lub więcej liberalna rozbrzmiewa głosami oburzenia na „sprzeciw” p. Grabskiego przeciwko wyborom członków rady Banku Polskiego, które poszły nie po jego myśli, charakteryzując czyn jego, jako wyraz samowoli, „widzi mi się” i t. p. Istotnie, akt p. Grabskiego, aczkolwiek zgodny ze statutem Banku i prawidłowy pod względem formalnym, jest w gruncie rzeczy pogwałceniem prawa wyborczego akcjonariuszów, wypływającego z ogólnego ustawodawstwa akcyjnego, w którym, jak wiemy, niema dotychczas wyborów proporcjonalnych, ani też kurjalnych. Tę proporcjonalność p. Grabski chce wymusić na zorganizowanej większości akcjonariuszów drogą stosowania (jak często?) artykułu 26 statutu Banku.

Sądząc czyn pana Grabskiego, należy zdawać sobie sprawę, że jest on tylko konsekwentnym objawem ideologii pewnej części narodu polskiego, zatrutej doktryną socjalistyczną, ideologii, która znalazła swój wyraz w reformie rolnej, w ustawie o walce z lichwą i spekulacją, w komisji wywozu i przywozu, w całym szeregu ustaw tak zwanych socjalnych, słowem — w ustawicznej ingerencji państwa w stosunki gospodarcze ludności. Rząd polski, na czele którego stoi p. Grabski, uważa za swój obowiązek być „opiekuńczym” — oto wszystko.

Taki stosunek rządu do rządzonej ludności Niemcy ze zwykłym im cynizmem wyrażali krótkim zdaniem: „*Steuern zahlen und Maul halten*”.

Kurs franka złotego waloryzacyjnego wynosił od d. 7-go lutego do d. 18-go kwietnia r. b. łącznie 1800 000 mkp.

Młocarnie szerokomłotne „Vistula” oryginalne Walbet.

Walce.

Kieraty.

Siekacze do buraków.

Sortowniki do ziemniaków.

Maszyny do czyszczenia zboża.

Sieczkarnie bębnowe do zapędu mechanicznego i na wozach.

Sieczkarnie tarczowe.

Kozły transmisyjne.

Wykonują jako długoletnią specjalność

Muscate, Betcke i S-ka

TCZEW (Pomorze)

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych: Dyrektor Zarządzający inż. S. J. Okolski.

REDAKTOR inż. Maurycy Chorzewski.

CENY OGŁOSZEŃ: *Przed tekstem:* cała strona złp. 100; pół strony złp. 60; 1/4 strony złp. 35; 1/8 strony złp. 20; Za „ „ „ „ 80; „ „ „ „ 45; „ „ „ „ 27; „ „ „ „ 15;

Drobne ogłoszenia i notatki sprawozdawcze: 30 gr. za milimetr wysokości w jednym łamie. Załączniki podług umowy. Adres trzywierszowy petitowy złp. 15 kwartalnie.

1 Złp. równy frankowi złotemu podług kursu urzędowego w dniu poprzedzającym dzień płatności rachunku.

Źródła zakupu:

Armatura na parę i wodę:

S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.

Beczki żelazne:

Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.

* S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.

Ceglarki i tłoczarki:

Bracia Kanczewscy. Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza. Częstochowa.

Dźwigniki—łańcuchy:

Bracia Jenike, inż., Warszawa, Żórawia 12. tel.: 29-64 i 220-00.
* Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.
* Warsz. Fabr. Masz. windowych „Siła”, Chłodna 5, tel. 47-78.

Garbarskie maszyny:

B-cia Steinberg i Sp. w Warszawie, Wronia 80.

Gwoździarki i ciągniki:

B-cia Steinberg i Sp. w Warszawie, Wronia 80.

Imadła ślusarskie kute:

S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.

Konstrukcje żelazne:

Inż. Gniazdowski i Janiszewski Sp. Akc. w Lublinie.

* S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.

Konstrukcje żelazne, schody, cieplarnie:

Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-48.

Kotły parowe:

S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.

Kuto lane odlewy:

Inż. Gniazdowski i Janiszewski, Sp. Akc. w Lublinie.

Kuźnie polowe:

Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.

Liny stalowe—Drut stalowy:

Bracia Jenike, inż., Warszawa, Żórawia 12, tel.: 29-64 i 220-00.

Lokomobile przemysłowe:

Nitsche i S-ka, Fabryka Maszyn w Poznaniu.

Łańcuchy

Warsz. Fabr. Masz. windowych „Siła”, Chłodna 5, tel. 47-78.

Łańcuchy „Galla”:

Tranmisyjne, ciężarowe i rolkowe wszelkich wymiarów. Bracia Mencil, Fabryka Wyrobów Żelaznych. Warszawa, ul. Czerwonego Krzyża 3, tel. 13-83.

Maszyny rolnicze:

Nitsche i S-ka, Fabryka Maszyn w Poznaniu.

Odlewnie żelaza:

Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.

Odlewnie żelaza i metali:

S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.

Okna żelazne:

Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.

* Krawczyk i S-ka w Zawierciu.

Prasy ekscentryczne, frykcyjne i balansowe:

B-cia Steinberg i Sp. w Warszawie, Wronia 80.

Pędnie:

* Bracia Kanczewscy. Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza. Częstochowa.

* Krawczyk i S-ka w Zawierciu.

* B-cia Steinberg i S-ka, w Warszawie Wronia 80.

Pompy:

Brandel, Witoszyński i S-ka, Grochowska 37.

Sikawki i narzędzia ogniowe:

Bracia Mencil, Fabryka Wyrobów Żelaznych i Sikawek. Warszawa, ul. Czerwonego Krzyża 3, tel. 13-83.

Suwnice (kran) mostowe, przesuwne, dźwigi pionowe-elektryczne, transmisyjne, ręczne:

Inż. Gniazdowski i Janiszewski, Sp. Akc. w Lublinie.

* Bracia Jenike, inż. Warszawa, Żórawia 12, tel.: 29-64 i 220-00.

Turbiny wodne syst. Francis'a o wysokim współczynniku pożytecznego działania.

L. Warwasiński, J. Wojakowski i Sp. Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza w Noworadomsku.

Wagony wąskotorowe osobowe i towarowe:

S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.

* Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.

Walce młyńskie utwardzone:

St. Wejgt i S-ka, Łódź, Senatorska 22, tel. 2-87.

Wiertarnie kolumnowe szybkie:

Najnowszego typu. L. Warwasiński, J. Wojakowski i Sp. Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza w Noworadomsku.